DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)
den 16 december 1999 *

I mål C-150/98 P,

Europeiska gemenskapernas ekonomiska och sociala kommitté, företrädd av juridiske rådgivaren M. Bermejo Garde, i egenskap av ombud, delgivningsadress: kommissionens rättstjänst, C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

klagande,

angående överklagande av dom meddelad den 17 februari 1998 av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt (tredje avdelningen) i mål T-183/96, E mot Ekonomiska och sociala kommittén (REGP 1998, s. I-A-67 och II-159), i vilket det förs talan om upphävande av denna dom,

i vilket den andra parten är:

E, tidigare tjänsteman vid Ekonomiska och sociala kommittén, bosatt i Bryssel (Belgien),

sökande i första instans,

* Rättegångsspråk: spanska.

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden R. Schintgen (referent) samt domarna G. Hirsch och H. Ragnemalm,

generaladvokat: J. Mischo,

justitiesekreterare: R. Grass,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 10 juni 1999 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Europeiska gemenskapernas ekonomiska och sociala kommitté har genom ansökan, som inkom till domstolens kansli den 17 april 1998, med stöd av artikel 49 i EG-stadgan för domstolen överklagat förstainstansrättens dom av den 17 februari 1998 i mål T-183/96, E mot Ekonomiska och sociala kommittén (REGP 1998, s. I-A-67 och II-159, nedan kallad den överklagade domen), genom vilken rätten ogiltigförklarade Ekonomiska och sociala kommitténs generalsekreterares beslut av den 18 januari 1996 att som disciplinåtgärd nedflytta E i

löneklass (nedan kallat det omtvistade beslutet) och fastställde att Ekonomiska och sociala kommittén skulle ersätta rättegångskostnaderna.

2 I fråga om de faktiska omständigheter som ligger till grund för tvisten hänvisar domstolen till punkterna 1—12 i den överklagade domen.

Den överklagade domen

3 Av den överklagade domen framgår att E till stöd för sin talan åberopade fyra grunder, varvid den första avsåg formfel, den andra uppenbart felaktig rättstillämpning samt maktmissbruk, den tredje uppenbart oriktig bedömning av sakomständigheterna och den fjärde åsidosättande av proportionalitetsprincipen.

4 Förstainstansrätten förklarade att talan inte kunde vinna bifall på de tre första grunderna. Den biföll emellertid talan på den fjärde grunden.

5 Förstainstansrätten fastslog bland annat följande:

"39 Förstainstansrätten erinrar om att artikel 12 första stycket i tjänsteföreskrifterna har till syfte att garantera att gemenskapens tjänstemän i sina handlingar förmedlar den bild av värdighet som överensstämmer med det särskilt korrekta och respektabla sätt som man har rätt att förvänta sig av personalen i en internationell organisation (dom av den 7 mars 1996 i mål T-146/94, Williams mot revisionsrätten, REGP 1996, s. II-329, punkt 65). I förevarande fall kännetecknas det omtvistade meddelandet av den 10 januari

1995 av en aggressiv ton som strider mot konvenansen, vilket sökanden för övrigt har medgett i sin ansökan. I synnerhet är det så, att uttalanden som 'arbetsuppgifter... som han själv inte känner till', 'är min ensak' '... är Ni helt klart inte denna överordnade', 'håll Er inom Er behörighet', 'jag ber Er avhålla Er från att förtala mig och utsätta mig för myndighetsmissbruk och förolämpningar', 'under min tjänstgöring vid direktionen har [betygssättaren] förtalat mig bakom min rygg, genom att den 28 mars 1994 sända ett förolämpande meddelande till [X], i vilket han krävde att jag skulle skickas iväg, vilket fick till följd att min tjänst ströks från organisationsschemat' och 'den betygsrapport som [betygssättaren] har utarbetat utgör en personlig attack. Den innebär myndighetsmissbruk och förtal, och är full av lögnaktiga påståenden' inte utgör ett sådant korrekt förhållningssätt som tjänstemännen åläggs att iaktta enligt artikel 12 första stycket i tjänsteföreskrifterna. Förstainstansrätten anser, mot bakgrund av dessa omständigheter, att administrationen gjorde rätt när den ansåg att ifrågavarande meddelande skadade tjänstens anseende.

40 Administrationen kunde av samma skäl anse att sökandens meddelande utgjorde ett åsidosättande av artikel 21 i tjänsteföreskrifterna. Den i artikeln föreskrivna skyldigheten att bistå och råda sina överordnade gäller nämligen inte bara när tjänstemannen utför sina speciella arbetsuppgifter, utan i alla existerande förhållanden mellan tjänstemannen och institutionen. Denna skyldighet innebär således att tjänstemannen rent allmänt måste avhålla sig från handlingar som kan inverka negativt på institutionens anseende och respekten för institutionen och dess myndigheter (förstainstansrättens dom i det ovannämnda målet Williams mot revisionsrätten, punkt 72). Såsom nyss har konstaterats i föregående punkt innebar flera av sökandens påståenden i meddelandet av den 10 januari 1995 att de skadade betygssättarens anseende och att sökanden brast i sin respekt för densamme.

41 Det skall understrykas att även om det är sant att yttrandefriheten utgör en grundläggande rättighet som också gemenskapsinstitutionernas tjänstemän åtnjuter (domstolens dom av den 13 december 1989 i mål C-100/88, Oyowe och Traore mot kommissionen, REG 1989, s. 4285, punkt 16), kan man för den skull inte påstå att artiklarna 12 och 21 i tjänsteföreskrifterna inskränker tjänstemännens yttrandefrihet. Bestämmelserna innehåller snarare rimliga

regler för hur denna grundläggande rätt kan utövas utan att det inkräktar på tjänstens intresse. När sökanden utnyttjade sin rätt att enligt artikel 43 andra stycket i tjänsteföreskrifterna framföra de synpunkter som hon fann nödvändiga vad avser den betygsrapport som hon just hade delgivits, ankom det följaktligen på henne att utöva denna rätt på ett sätt som var förenligt med artiklarna 12 och 21 i tjänsteföreskrifterna.

...

59 Såsom förstainstansrätten har konstaterat består i detta fall den handling som har lagts sökanden till last i att hon, när hon utnyttjat sin rätt att yttra sig över sin betygsrapport, har använt en ton och olika uttryck som inte är förenliga med skyldigheten att medverka till att upprätthålla tjänstens anseende samt att visa respekt för institutionens myndigheter. Det rör sig emellertid inte om ett allvarligt åsidosättande av dessa skyldigheter. Sökandens språkbruk i det omtvistade meddelandet kan nämligen inte anses som djupt kränkande, och hon motiverade skälen till varför hon förebrådde betygssättaren genom att ange sin egen uppfattning om arbetsrelationen mellan de båda och sitt djupa missnöje i detta avseende. Åsidosättandet av artiklarna 12 och 21 består således uteslutande i att sökanden har använt en alltför långtgående och aggressiv ton och att hon följaktligen, såsom hon själv har medgett i sin ansökan, har brutit mot konvenansens regler.

60 Förstainstansrätten anser, under dessa omständigheter, att det var en uppenbart oproportionerlig åtgärd att som disciplinåtgärd nedflytta sökanden flera löneklasser. Detta är nämligen en allvarlig disciplinåtgärd som sällan vidtas mot tjänstemän, och som måste avse betydligt allvarligare gärningar än de som förekommit i detta mål för att den skall vara proportionerlig."

Överklagandet

6 Ekonomiska och sociala kommittén har genom sitt överklagande yrkat att domstolen skall

— upphäva den överklagade domen,

— slutligt avgöra tvisten genom att bifalla de yrkanden som Ekonomiska och sociala kommittén har framställt i första instans om att E:s talan skall ogillas i sin helhet,

— fastställa att vardera parten skall bära sina rättegångskostnader, och

— ange E:s fullständiga namn i domen.

7 Till stöd för sitt överklagande har Ekonomiska och sociala kommittén åberopat tre grunder som den har sammanfattat på följande sätt:

— Det har gjorts en felaktig bedömning av de faktiska omständigheternas rättsliga natur och en felaktig tolkning av artiklarna 12 och 21 i tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna (nedan kallade tjänsteföreskrifterna).

— Den överklagade domen har en bristfällig motivering och det har gjorts en felaktig tolkning av artiklarna 86 och 87 i tjänsteföreskrifterna.

— Proportionalitetsprincipen har tillämpats på ett felaktigt sätt och det har gjorts en felaktig tolkning av artiklarna 12 och 21 i tjänsteföreskrifterna.

8 E har inte inkommit med svarsskrivelse.

9 Ekonomiska och sociala kommittén har genom sin första grund klandrat förstainstansrätten för att den i punkt 59 i den överklagade domen har ansett att de uttryck och den ton som E använde sig av i sitt meddelande av den 10 januari 1995 endast strider mot konvenansen, medan de i själva verket är ett uttryck för bristande respekt till följd av ett alltför långtgående och oproportionerligt utnyttjande av yttrandefriheten. Enligt Ekonomiska och sociala kommittén förutsätter utnyttjandet av denna frihet i gemenskapsrättsliga personalfrågor emellertid iakttagande av ytterligare villkor som följer av principen om tro och heder mellan parterna och av skyldigheten att visa sina överordnade respekt, såsom uttryckligen fastslås i artikel 21 i tjänsteföreskrifterna. Enligt Ekonomiska och sociala kommittén har rätten, med hänsyn till den ton och de uttryck som har använts i meddelandet av den 10 januari 1995 samt alla faktiska omständigheter i målet, följaktligen gjort en felaktig rättslig bedömning av de faktiska omständigheterna, med avseende på artiklarna 12 och 21 i tjänsteföreskrifterna.

10 I detta avseende följer av fast rättspraxis att, när förstainstansrätten har fastställt eller bedömt de faktiska omständigheterna, domstolen, enligt artikel 168a i EG-fördraget (nu artikel 225 EG), är behörig att pröva förstainstansrättens rättsliga bedömning av dessa omständigheter och de rättsliga följderna därav (se i detta

avseende dom av den 1 juni 1994 i mål C-136/92 P, kommissionen mot Brazzelli Lualdi m.fl., REG 1994, s. I-1981, punkt 49).

11 Domstolen konstaterar för det första att förstainstansrätten gjorde en rättslig bedömning av de faktiska omständigheter som hade underställts den för prövning, när den i punkterna 39, 40 och 59 i den överklagade domen fastslog att E:s handlande, även om det endast stred mot konvenansen, utgjorde ett åsidosättande av artiklarna 12 och 21 i tjänsteföreskrifterna. Av detta följer att den första grunden kan tas upp till sakprövning, eftersom den utgör en begäran om att domstolen skall pröva denna rättsliga bedömning.

12 Det skall härefter erinras om att de grundläggande rättigheterna enligt domstolens fasta rättspraxis utgör en integrerad del av de allmänna rättsprinciper vilkas iakttagande domstolen skall säkerställa och att yttrandefriheten, som behandlas i artikel 10 i Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, ingår bland dessa allmänna principer (se dom av den 28 oktober 1992 i mål C-219/91, Ter Voort, REG 1992, s. I-5485, punkterna 34 och 35).

13 Det skall slutligen understrykas att domstolen, på området för personalfrågor, har fastslagit att lojalitetsplikten gentemot gemenskaperna, som tjänstemännen åläggs enligt tjänsteföreskrifterna, inte kan förstås på ett sätt som strider mot yttrandefriheten (domen i det ovannämnda målet Oyowe och Traore mot kommissionen, punkt 16).

14 Det är särskilt viktigt att denna rättighet iakttas när en tjänsteman utnyttjar den rätt som han har enligt artikel 43 andra stycket i tjänsteföreskrifterna, nämligen rätten att lämna de synpunkter på betygsrapporten, som han har underrättats om, vilka han anser är av betydelse.

15 Även om det framstår som berättigat att ålägga tjänstemännen en diskretionsskyldighet, en skyldighet som för övrigt uttryckligen har fastslagits i artiklarna 12 och 21 i tjänsteföreskrifterna, förhåller det sig inte desto mindre på så sätt att denna diskretionsskyldighet inte kan tolkas restriktivt när en tjänsteman utövar den rätt som han tillerkänns enligt artikel 43 andra stycket i tjänsteföreskrifterna. Denna skyldighet kan således endast anses ha åsidosatts om tjänstemannen använder sig av uttryck som är djupt kränkande eller som allvarligt brister i den respekt som han är skyldig att visa betygssättaren.

16 Följaktligen gjorde förstainstansrätten sig skyldig till felaktig rättstillämpning vid den rättsliga bedömningen av de faktiska omständigheter som hade underställts den för prövning, genom att i punkterna 39 och 40 i den överklagade domen fastställa att det handlande som E lagts till last, bestående i att E hade använt sig av en aggressiv och alltför långtgående ton för att tillkännage sina synpunkter på en betygsrapport, innebar ett åsidosättande av artiklarna 12 och 21 i tjänsteföreskrifterna, medan rätten i punkt 59 i samma dom fastslog att E:s språkbruk inte kunde anses som djupt kränkande.

17 Om en dom från förstainstansrätten innehåller domskäl som strider mot gemenskapsrätten, men domslutet förefaller riktigt med stöd av andra rättsliga grunder, skall överklagandet emellertid ogillas (se dom av den 15 december 1994 i mål C-320/92 P, Finsider mot kommissionen, REG 1994, s. I-5697, punkt 37).

18 Detta är fallet i förevarande mål, eftersom förstainstansrätten, om den hade gjort en korrekt rättslig bedömning av de faktiska omständigheterna, skulle ha konstaterat att artiklarna 12 och 21 i tjänsteföreskrifterna inte hade åsidosatts och därför ogiltigförklarat det omtvistade beslutet.

19 Överklagandet skall mot denna bakgrund ogillas, utan att det är nödvändigt att pröva de andra grunder som Ekonomiska och sociala kommittén har åberopat till stöd för detsamma.

Rättegångskostnader

20 I enlighet med artikel 69.1 i rättegångsreglerna, som enligt artikel 118 skall tillämpas i mål om överklagande, skall sökanden förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

följande dom:

1) **Överklagandet ogillas.**

2) **Europeiska gemenskapernas ekonomiska och sociala kommitté skall ersätta rättegångskostnaderna.**

Schintgen Hirsch Ragnemalm

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 16 december 1999.

R. Grass

Justitiesekreterare

R. Schintgen

Ordförande på andra avdelningen